

1 A lover, husband ; प्रायेणैते रमण-
विरहेष्वंगानां विनोदाः Me. 87, 37 ;
पद्मच्छ रामां रणोऽभिलाषं R. 14. 27 ;
Ku. 4. 21 ; Si. 9. 60. -2 The god
of love. -3 N. of Aruna. -4 An
ass. -5 A testicle. -णं 1 Sporting.
-2 Dalliance, pastime, amorous
sport. -3 Love, sexual union. -4
Joy or pleasure in general. -5 The
hip and the loins.

रमणा 1 A wife, mistress. -2 A
lovely woman.

रमणी 1 A lovely young woman,
लता रम्या सेयं भनरकुलरम्या न रमणी Bv.
2. 90. -2 A wife, mistress ; भोगः
को रमणी विना Subhāsh. -3 A woman
in general. -4 The aloe tree.

रमणीय a. [रम्यतेऽव रम्-आधारे-अनीयत्] 1 Pleasant, delightful, enjoyable.
-2 Lovely, charming, handsome ;
स्मितं नैतद्विकृतु प्रकृतिरमणीयं विकसितं
Bv. 2. 90.

रमतिः [रम्-अतिच्] 1 The god of
love. -2 A lover. -3 Heaven. -4
Time. -5 A crow.

रमा [रमयति रम्-अच्] 1 A wife,
mistress. -2 N. of Lakshmi, the
wife of Vishnu, and Goddess of
wealth. -3 Good luck, fortune. -4
Riches. -5 Splendour. -6 N. of
the eleventh day in the dark half
of Kārtika. -Comp. -कांतः, -नाथः,
-पतिः epithets of Vishnu. -प्रियः
Vishnu. (-यं) a lotus. -वेष्टः tur-
pentine.

रंभ 1 A. (रंभते) To sound, bel-
low ; to low (as cows).

रंभः 1 Sounding, roaring &c. -2
A support, prop. -3 A stick. -4 A
bamboo. -5 Dust.

रंभा 1 A plantain tree ; विजितरं-
भमूहयं Git. 10 ; विचैरुंभतह पावरोह
N. 22. 43, 2. 37. -2 N. of
Gauri. -3 N. of an *apsaras*,
wife of Nalakūbara and considered
as the most beautiful woman in the
paradise of Indra ; तहमूहयुगेन सुंदरी
किमु रंभां परिणाहिना परम् । तहणीमपि
जिष्णुरेव तां धनदापत्यतपःकलस्तनी ॥
N. 2. 37. -4 A harlot. -5 Sounding,
roaring. -6 The lowing of cows. -7
A kind of rice. -Comp. -ऊह a.
(रु or रू. f.) having thighs like the
interior of a plantain tree, i. e. full,
round, and hence lovely ; Si. 8. 19 ;
R. 6. 35.

रम्य a. [रम्यतेऽव यत्] 1 Pleasing,
pleasant, delightful, agreeable ; रम्या-
स्तपोभनानां क्रियाः समच कौक्य S. 1. 13.

-2 Beautiful, lovely, handsome ;

सरसिजमनुवंद्धं शैवलेनापि रम्यं S. 1.
20 ; 5. 2. -म्यः The tree called चक्र.

-म्या Night. -म्यं ; Semen virile.

-Comp. -अंतर a. having the
intervening spaces made pleasant ;
S. 4. 11. -पुष्पः the Sālmī tree.

-श्रीः N. of Vishnu.

रय् 1 A. (रयते, रयित) To go, move.

रयः [रय्-अच्] 1 The stream of a
river, current ; जंबूकुं नमतिहतयं तो-
यमाहाय गच्छेः Me. 20. -2 Force,
speed, velocity ; U. 3. 36. -3 Zeal ;
ardour, vehemence, impetuosity.

रयि m., n. Ved. 1 Water. -2
Wealth.

रयिष्ठः 1 N. of Kubera. -2 Agni.

-3 Brahman.

रराट्=रलट् q. v.

रलकः 1 A woollen cloth, blanket.

-2 An eye-lash ; युवतिरलकमल्लसमाह-
तो भवति को न युवा गतचतनः. -3 A
kind of deer.

रवः [रु-अप्] 1 A cry, shriek,
scream, yell, roar (of animals &c.).
-2 Singing, humming sound (of
birds) ; R. 9. 29. -3 Clamour. -4
Noise or sound in general ; घंटा °,
भूषण °, चाप ° &c. -5 Thunder.

रवण a. [रु-युच्] 1 Crying, roaring,
screaming. -2 Sonorous, sounding ;
उत्कंठावर्धनेः शुभ्रं रवणैरं बरं ततं Bk. 7.
14. -3 Sharp, hot. -4 Fickle, un-
steady. -5 Jesting. -णः 1 A camel ;
Si. 12. 2. -2 The cuckoo. -णं Brass,
bell-metal.

रवणकः A filter of bamboo.

रविः [cf. Up. 4. 138] 1 The
sun ; सहस्रगुणमुत्सृष्टमावत्ते हि रसं रविः
R. 1. 18. -2 A mountain. -3 The
Arka plant. -4 The number 'twelve'.
-Comp. -कांतः the sun-stone
(सूर्यकांत). -जः, तनयः, -पुत्रः, -सू-
नुः 1. the planet Saturn. -2. epithets
of Karṇa. -3. of Vali. -4. of Manu
Vaivasvata. -5. of Yama. -6. of
Sugriva. -दिनं, -वारः, -वासरः रं Sun-
day. -नेत्रः N. of Vishnu. -प्रियं 1.
a red lotus-flower. -2. copper. -रत्नं
a ruby. -लोचनः N. of 1. Vishnu.
-2. Siva. -लौहं, -संज्ञकं copper.
-संक्रांतिः f. the sun's entrance into
any zodiacal sign.

रवीपुः The god of love,

रशना, रसना [अश्-युच् रसादेशः cf.
Up. 2. 75] 1 A rope, cord. -2 A
rein, bridle. -3 A zone, girdle,
woman's girdle ; रस्तु रसनापि तव घन-
जपनमंडले घोषयतु मन्मथनिदेशं Git. 10,
R. 7. 10, 8. 58 ; Me. 35. -4 The
tongue ; Bv. 1. 111. -Comp. -उप-
मा a variety of the figure उपमा ; it is
'a string or series' of comparisons,
which consists in making the *Upa-*
meya in the first comparison the
Upamāna in the second, and so forth ;
see S. D. 664. -गुणः the cord of a
girdle.

रश्मिः [अश्-मि धातो रुट्, रश्-मि वा ; cf.
Up. 4. 46] 1 A string, cord, rope.
-2 A bridle, rein ; मुक्तेषु रश्मिषु निरा-
यतपूर्कायाः S. 1. 8 ; रश्मिस्तंयमान् S.
1. -3 A goad, whip. -4 A beam,
ray of light ; S. 7. 6 ; N. 22. 56 ; so
हिनरश्मि &c. -5 An eye-lash. -5 A
measuring cord. -7 A finger (Ved.).
-Comp. -कलापः a pearl-necklace
of 54 threads. -मुचः the sun.

रश्मि म (व) त् m. The sun.

रस् I. 1 P. (रसति, रसित) 1 To
roar, yell, cry out, scream ; करीव व-
न्यः परुषं ररास R. 16. 78 ; Si. 3. 41.
-2 To sound, make a noise, tinkle,
jingle &c. ; राजन्योपनिमंत्रणाय रसति
स्तीतं यशोदुःखिः Ve. 1. 25 ; रसतां नि-
भ्रं नूराणां Ratn. 1. 19 ; रस्तु रसनापि
तव घन जघनमंडले Git. 10 -3 To re-
sound, reverberate. -4 To sing. -5
Ved. To praise. -II. 10 U. (रसयति-
ते, रसित) 1 To taste, relish ; मुहीका
रसिता Bv. 4. 13 ; Si. 10. 27. -2 To
feel, perceive. -3 To love.

रसः [रस्-अच्] 1 Sap, juice (of
trees) ; इक्षुःसः, कसुमरसः &c. -2 A
liquid, fluid ; Ku. 1. 7. -3 Water ;
सहस्रगुणमुत्सृष्टमावत्ते हि रसं रविः R. 1.
18 ; Bv. 2. 144. -4 Liquor, drink ;
Ms. 2. 177. -5 A draught, potion.
-6 Taste, flavour, relish (fig. also)
(considered in Vais. phil. as one of
the 24 *gunas* ; the *rasas* are six ;
कटु, अम्ल, मधुर, लवण, तिक्त and कषाय) ;
परायत्तः प्रीतिः कथमिव रसं वेत्तु पुरुषः Mu.
3. 4 ; U. 2. 2. -7 A sauce, condi-
ment. -8 An object of taste ; R. 3.
4. -9 Taste or inclination for a
thing, liking, desire ; इष्टे वस्तुन्युपधि-
तरसाः प्रेमराशीभवति Me. 112. -10
Love, affection ; जरसा यस्मिन्नहार्यो रसः
U. 1. 39 ; प्रसरति रसो निर्द्विषयः 6.